



OKTATÁSI HIVATAL



OKTATÁSI
HIVATAL

Kiegészítő Útmutató

óvodai nevelés

Oktatási Hivatal elnöke által elfogadott módosított változat.
Hatályos a 2025. évi pedagógusminősítési eljárásokról.

A kiadvány első változata az Oktatási Hivatal által a TÁMOP-3.1.5/12-2012-0001 „Pedagógusképzés támogatása” című kiemelt uniós projekt keretében készült.

A kiadvány elektronikus formában a www.oktatas.hu weboldalon kerül közzétételre.



Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
I. Bevezető	3
1. A dokumentumok kapcsolati rendszere	4
2. A nevelő-oktató munka alapidokumentumai és szabadon választható dokumentumai	4
2.1. Javaslatok a kötelező és szabadon választott dokumentumok készítéséhez	4
3. A dokumentumok készítésének szempontjai	10
3.1. Az intézmény rövid bemutatása	10
3.2. Csoportprofil	10
4. Reflexiók szempontrendszer	11
5. A tevékenység/foglalkozás látogatásának menete	13
5.1. Hogyan történik a látogatás egyeztetése?	13
5.2. Mi a célja a szakértő és a gyakornok/pedagógus tevékenység/foglalkozás előtti személyes találkozájának?	14
5.3. Hogyan történik a tevékenység/foglalkozás megfigyelése?	15
5.4. Hogyan történik a tevékenység/foglalkozás elemzése?	15
5.5. Milyen etikai megfontolások merülhetnek fel a tevékenység- /foglalkozáslátogatással kapcsolatban?	16
5.6. Melyek a látogatás dokumentumai?	17



I. Bevezető

Az **óvodai kiegészítő útmutató** célja az óvodapedagógusok, az igazgatók, a pedagógusminősítési szakértők tájékoztatása az óvodai nevelés sajátos, csak az óvodapedagógiában értelmezhető specifikumokról, valamint a területen dolgozók segítése az e-portfólió elkészítésében.

Az óvodai kiegészítő útmutatóban foglalt elméleti elemzések, értelmezések és magyarázatok (kompetenciák, indikátorok óvodai értelmezése, a foglalkozás-látogatás sajátos eljárásrendje), illetve a gyakorlati leírások (sablonok, minták, szempontrendszerek, példák) támogatni kívánják az óvodapedagógusokat és a pedagógusminősítési szakértőket a minősítő vizsgára és a minősítési eljárásra való felkészülésben.

E támogató dokumentum valamennyi szakmai tartalmi elemének meg kell felelnie a hatályos keretrendelet, az *Óvodai nevelés országos alapprogramjában*¹ foglaltaknak.

Az óvodai kiegészítő útmutatóban az e-portfólió készítői segítséget kapnak az „Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez” című dokumentumhoz (a továbbiakban: általános Útmutató) illeszkedő, az óvodapedagógiára jellemző, a 3–7 évesek nevelésének sajátosságait, a korosztály jellemzőit, szükségleteit figyelembe vevő speciális értelmezéshez. Az óvodai kiegészítő útmutatót az általános Útmutatóval együtt kell alkalmazni.

Az óvodai kiegészítő útmutatóhoz kapcsolódó sablonok a Segédanyagok alatt megtalálhatók és letölthetők. A minták a gyakorlati tapasztalatokból indulnak ki, többféle megvalósítási lehetőséget kínálnak, ajánlásokat tartalmaznak – ezek elsődleges célja a gondolatébresztő, ötletadó segítségnyújtás. Az óvodai terület sajátossága, hogy az alapidokumentumok egyik lényeges eleme a nevelési terv elkészítése, amely szorosan kapcsolódik a csoportprofilhoz, de amelyet külön dokumentumként szükséges elkészíteni és feltölteni a portfóliófeltöltő felületre.

A szabadon választható dokumentumok listája példákat és ajánlásokat tartalmaz, amelynek elsődleges célja szintén az ötletadás, segítségnyújtás. A példaként felsorolt dokumentumok egyrészt az általános Útmutató által javasolt szabadon választható dokumentumok szakspecifikus értelmezése és adaptálása, másrészt olyan fontosnak ítélt lehetőségek, amelyek az óvodai nevelésre jellemzők, segíthetnek a pedagógus munkájának megismerésében. Az e-portfólió tartalmi elemeit részletesen tartalmazza az általános Útmutató.

A kompetenciák, indikátorok szakspecifikus értelmezését segíti az általános pedagógiai tartalmak mellett megjelenő óvodai értelmezés. Az egyes indikátorok az átfogó kompetenciákat elemekre bontják, értelmezik és példákat adnak gyakorlati megvalósulásukra, mind az e-portfólió dokumentumaiban, mind a foglalkozáslátogatások tapasztalataiban. Az óvodai terület pedagóguskompetenciáinak értelmezése a Segédanyagok alatt érhető el.

¹ 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az *Óvodai nevelés országos alapprogramjáról* I. melléklet IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI, Az óvodai élet megszervezése I. pont



1. A dokumentumok kapcsolati rendszere

A **kötelező alapidokumentumok** tartalmukban és összefüggéseikben egységet alkotnak.

- Legfeljebb 2 csoportprofil;
- a csoportprofilhoz illeszkedő, adott csoportra vonatkozó, pedagógusok által meghatározott időszakra szóló (javasolt a féléves időszak) nevelési terv;
- a csoportprofil(ok)hoz kapcsolódó legfeljebb 2 tematikus terv;
- a tematikus tervhez/tervekhez kapcsolódó 4 tevékenység-/foglalkozásterv;
- hospitálási napló;
- esetleírás.

A többi feltöltendő dokumentum szabadon választott dokumentum, amelyből legalább kettőt, de legfeljebb ötöt kell benyújtani.

A dokumentumokhoz kötelező **reflexiót** is készíteni, kivéve: csoportprofil, nevelési terv, esetleírás.

A pedagógus feladata, hogy gondoskodjon a megfelelő számú és tartalmú dokumentum feltöltésével a kompetenciáinak értékelhetőségéről.

A dokumentumok kapcsolati rendszerének ábrája megtalálható az általános Útmutató 7. fejezetében. Az óratervek helyett foglalkozási terveket kell érteni, és a csoportprofilhoz kapcsolódóan, de külön dokumentumként fel kell tölteni a fél évre tervezett nevelési tervet is.

2. A nevelő-oktató munka alapidokumentumai és szabadon választható dokumentumai

2.1. Javaslatok a kötelező és szabadon választott dokumentumok készítéséhez

A dokumentumok egyes esetekben összefüggő rendszerbe illeszkednek, míg máskor önálló, független anyagok lehetnek. Az alapidokumentumok esetében a csoportprofil, az adott csoport nevelési terve, a tematikus terv és a tevékenységtervek/foglalkozástervek képeznek szoros egységet. A csoportprofil, amely a tervek értékeléséhez nyújt fontos információkat, értelemszerűen arra a gyermekcsoportra vonatkozik, ahol a tevékenység megvalósul. Amennyiben a feldolgozott téma rövidebbé miatt két egység terveit tartalmazza a portfólió, csak akkor kell újabb csoportprofilt készítenie a pedagógusnak, ha a második egység megvalósítása másik csoportban történik. Amennyiben a tevékenységtervek/foglalkozásterv nem mutatják be a feldolgozás egész folyamatát, mert az hosszabb terjedelmű, a pedagógus saját elgondolásai szerint válogathat az egyes tevékenységek/foglalkozások között attól függően, hogy milyen kompetenciájának bemutatására kívánja helyezni a hangsúlyt. Ebben az esetben különösen fontos, hogy a tématerv egyértelmű képet nyújtson a feldolgozás teljes menetéről (struktúrájáról, tartalmi, szervezési, módszertani kérdéseiről, eszközhasználatáról).

A szabadon választható dokumentumok között is lehetnek olyanok, amelyek több dokumentumot fűznek



OKTATÁSI HIVATAL

egységbe. Pl. a különleges bánásmódot igénylők egyéni vagy csoportos fejlesztésének bemutatása 3-4 elemből is állhat (csoportprofil, féléves terv, foglalkozástervek stb.) Ezek egy egységet képeznek az előírt 2–5 db dokumentumból.

Kevésbé komplex dokumentum pl. egy projektterv vagy egy szociometriai felmérés bemutatása.

A pedagógus kompetenciáinak fejlettségéről kialakított kép teljességéhez nagyon fontos információkat szolgáltatnak a dokumentumban bemutatott tevékenységekhez kapcsolódó reflexiók. Az oktató-nevelő munkára vonatkozó terveknél ezért fontos minden tevékenység/foglalkozás után röviden utalni a megvalósítás folyamatára, eredményeire, nehézségeire, a tervektől való eltérés indoklására. Ennek terjedelme központilag nehezen szabályozható, mert a tevékenység/foglalkozás történéseitől függően igen eltérő lehet. Fontos, hogy minden olyan lényeges információt tartalmazzon, amelynek alapján az olvasók (minősítők) világosan látják a történeteket. Az egység lezárásakor egy részletesebb elemzés-értékelés bemutatása teszi teljessé a képet. Itt nyílik lehetőség a pedagógus számára a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből levont következtetések megfogalmazására.

Az alábbi két táblázat közül az elsőben az alapidokumentumokat soroljuk fel, a másodikban példák találhatók a szabadon választott dokumentumokra. A pedagógusi munka komplexitásából következik, hogy egy-egy dokumentum több kompetencia megfelelő szintjének elérését is bizonyíthatja. Ezt a táblázat utolsó oszlopában próbáltuk érzékeltetni. A feltöltendő dokumentum fejlécében szükséges jelezni, hogy mely kompetenciák birtoklásának alátámasztására szolgál a pedagógus megítélése szerint egy adott dokumentum. Az egyes dokumentumokhoz fűzött reflexiókban pedig bővebben is érdemes kifejteni, hogy melyik kompetenciája vagy kompetenciái alátámasztására alkalmas a benyújtott dokumentum, és miért.

Alapdokumentumok	Feltöltendő dokumentumok	Mely kompetenciák alátámasztására szolgálhat leginkább?
Csoportprofil		
Egy gyermekcsoport profiljának ismertetése.	Csoportprofil	1, 2, 4, 5
Nevelési terv		
A gyermekcsoport adott időszakra vonatkozó nevelési terve (javasolt a féléves terv).	Nevelési terv	1, 2, 4, 5
Tanulási egység terve/tematikus terv		
A bemutatott gyermekcsoportra adaptált legalább egy darab tanulási egység terve/tematikus terve. Reflexió: a döntések indoklása, a megvalósulás elemzése, értékelése.	Tematikus terv Segédanyagok: szükség szerint.Reflexió	1, 2, 3, 4, 6
Tevékenység/foglalkozástervek		
Tematikus egységenként: párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységtervek/foglalkozástervek (4 db) az esetlegesen felhasznált segédanyagokkal együtt ³ . A tevékenységekben megjelenik az egyéni differenciálás, a különleges bánásmódot igénylőkkel való foglalkozás, és amelyik tevékenységben indokolt, az infokommunikációs vagy digitális eszközök alkalmazása. Reflexió: tartalmazza a döntések indoklását és a magvalósulás elemzését, visszacsatolást a további nevelési, képességfejlesztési folyamatra.	Tevékenység/foglalkozásterv Reflexió	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Hospitálási napló (a minősülő pedagógus hospitál)		
Hospitálás, a minősülő pedagógus által látogatott tevékenység/foglalkozás naplója. Reflexió: a hospitálás vagy a bemutatott tevékenység/foglalkozás tanulságai. A tanulási, képességfejlesztési folyamat elősegítése szempontjából; a választott módszerek, munkaformák sikerességének elemzése. Az alkalmazott differenciálás bemutatása, elemzése (egyéni képességek fejlesztése, feladatadásban, tevékenységszervezésben, munkaformákban megnyilvánuló differenciálás).	Dokumentum: 1 db hospitálási napló és reflexió	1, 2, 3, 8

³ A felhasznált segédanyagok feltöltése szükséges a tervek megfelelő értelmezéséhez. A feltöltött segédanyagok fejlécében vagy a fájl elnevezésében pontosan meg kell jelölni a forrást (szerző, cím, kiadó, a kiadás éve).



Esetleírás		
Esetleírás: pedagógiai problémák megoldásának leírása, dokumentálása. (Például magatartási, beilleszkedési probléma kezelése)	Leírás és reflexió Dokumentumok	4, 5, 8
Példák szabadon választott dokumentumokra	Feltöltendő dokumentumok és terjedelmük	Mely kompetenciák alátámasztására szolgálhat leginkább?
Különleges bánásmódot igénylő gyermekkel vagy gyermekekkel való foglalkozás (tehetségfejlesztés, hátránykompenzáció stb.) időszakos ütemterve, és egy foglalkozás terve az egyén vagy a csoport profiljával együtt; megvalósításának dokumentumai. Reflexió: az elért eredmények bemutatása és elemzése.	Csoportprofil, vagy gyermekprofil Tervek: A fejlesztés ütemterve Egyéni vagy csoportos foglalkozás terve és max. 2 dokumentum (gyermekmunka). Reflexiók	1, 2, 3, 4, 5, 6
Óvodán kívüli gyermekprogram, rendezvény (pl. kirándulás, erdei óvoda, hagyományőrző ünnepség, sportnap, múzeumlátogatás stb.) összefoglaló leírása, a szervezés és a megvalósítás dokumentumai (pl. rajzok). Reflexió: a tevékenység közösségfejlesztő hatásának, a megvalósítás során a kollégákkal, a külső szervezetekkel, szakemberekkel történt együttműködésnek a bemutatása, értékelése.	A rendezvény összefoglaló leírása Dokumentálás: szükség szerint Reflexió	1, 2, 3, 5, 7, 8
Saját fejlesztésű szakmai anyag: pl. módszertani munkafüzet stb. bemutatása, értékelése	Dokumentum: max. 2 db (bemutató) Reflexió (értékelés)	1, 2, 3, 9
Projektterv és megvalósításának dokumentumai, értékelése	Terv Dokumentumok, pl. gyermeki produktumok: max. 2 db Reflexió (értékelés)	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9
DIFER mérések eredményeinek ismertetése, elemzése és visszacsatolás a nevelési, képességfejlesztésifolyamatra.	Ismertetés és elemzés	1, 2, 3, 6, 9
A gyermekek produktumainak személyre szabott értékelése pl. félév vagy év végén. Az értékelés szempontjai, az eljárás leírása.	Az eljárás és a szempontok leírása Max. 3 gyermek értékelésének csatolása. (anonim!)	4, 3, 6, 8



Szociometria készítése, eredmények elemzése Reflexió: a szociometria alapján tanulságok levonása, cselekvési terv	Az eljárás leírása (pl. „postás játék”) és az adatok ismertetése. Az adatok elemzése Reflexió	4, 6, 9
Az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, óvoda pedagógiai programjára épülő egész éves tanulási ütemterv, egy adott csoporthoz, tevékenységterülethez kapcsolódva. A tevékenységek/foglalkozások felosztása témakörönként, főbb didaktikai feladatok, a fejlesztendő készségek és képességek, kapcsolódó tudástartalmak megjelölésével.	Éves tanulási ütemterv	2, 3, 4, 6, 7, 9
Egy adott gyermekcsoport éves szokás-és szabályrendszere. Reflexió: a szabályrendszer készítésének pedagógiai indoklása, elemzése, tanulságok	Dokumentum Reflexió	5, 7, 9
Egy gyermek egyéni fejlesztési terve, a gyermek profiljával együtt, és a fejlesztés során elért eredményekdokumentálása, gyermekmunkák, elért eredmények.	Gyermekprofil Terv: max. 6 alkalomra gyermekmunkák (max. 2 db) Reflexió Csatolható dokumentáció: a gyermek fejlesztésébe bevont más személlyel, szervezettel való együttműködésről (Nevelési Tanácsadó, tehetséggondozó team, szülők stb.)	1, 2, 3, 4, 6, 8, 9
Segítségre, támogatásra szoruló gyermekek, családok érdekében tett lépései, esetleg együttműködés, kommunikáció a kollégákkal, külső szervezetekkel, szülőkkel. Reflexió: a tevékenység elemzése, értékelése.	Esetleírás Az együttműködés dokumentumai Reflexiók	5, 8, 9
Óvodai szintű szakmai rendezvény, pl. témanap rövid leírása, dokumentálása, az esemény szervezésébenbetöltött szerepének bemutatása.	A rendezvény leírása és a saját szerep bemutatása Dokumentumok	1, 3, 7, 8
Szakmai publikációk, írások, kutatásban való részvétel stb. A tevékenység bemutatása.		1, 8, 9, bármely kompetencia



Részvétel az intézményben folyó innovációban, pályázatokon Reflexió: hogyan segítette ez a munka a szakmai fejlődését.	Leírás és dokumentumok Reflexió	8, 9, bármely kompetencia
Saját jó gyakorlatok, innovációk bemutatása, pl.: új elemek, eljárások, módszerek kidolgozása, kipróbálása, hatékony pedagógiai módszerek (max. 2 db)	Bemutató Elemzés és értékelés	1, 3, 4, 9
Adott tevékenységterület, képességfejlesztés (pl. fejlesztő pedagógia, drámajáték, néptánc) óvodai megvalósítását segítő linkgyűjtemény, min. 5, max. 10 db, rövid értékeléssel, ajánlással.		1, 9
Adott óvodai tevékenységterület megvalósításához kapcsolódó, a pedagógus által fontosnak és jónak tartott nyomtatott források felsorolása, min. 5, max. 10 db, értékeléssel, ajánlással		1, 9
A pedagógus által olvasott és fontosnak ítélt szakcikk, könyv, rövid ismertetése és reflexiók. (Miért tartja fontosnak/érdekesnek az adott könyvet/ cikket?)		1, 9
Igazgatói dokumentumok (vezetői pályázat, munkaterv, ennek értékelése)		



3. A dokumentumok készítésének szempontjai

3.1. Az intézmény rövid bemutatása

Az intézmény bemutatásának célja az, hogy a minősítő bizottság tagjai megismerkedjenek azokkal a körülményekkel, feltételekkel, amelyek befolyásolják a pedagógus munkáját.

Az általános Útmutatóban foglaltak mellett, amennyiben a feltöltött dokumentumok megértéséhez szükséges, ki lehet térni az óvoda pedagógiai programjának kiemelt sajátosságaira, pl. a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel való foglalkozás, csoportszervezési elvek, hagyományok, ünnepek, óvodai programok, az intézmény sajátos arculata, specialitások (nemzetiségi óvoda, gyakorló óvoda, felekezeti óvoda, gyógypedagógiai feladatot ellátó óvoda), a nevelőmunkát közvetlenül segítő kapcsolatok, az óvoda külső kapcsolatainak az Ön tevékenységi területével összefüggő vonatkozásai stb., az intézményen belüli, illetve külső szakmai együttműködési formái, és az Ön részvétele ezekben; az intézményben vállalt egyéb tevékenységei.

3.2. Csoportprofil

Szempontok:

- a csoport összetétele (nemek aránya, életkor szerinti megoszlás, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek száma, bölcsődéből érkezők száma, tankötelessé váló gyermekek száma);
- családi háttér, értékrend (a szülők iskolai végzettségének jellemzői), ez segíti/nehezíti az óvodai szabályok és szokások elfogadását, beépülését, hogyan fogadják el a csoportszokásokat, otthoni tapasztalattal rendelkeznek, vagy ritkán járnak szüleikkel valódi élményt nyújtó programokra, beszámolnak-e róla; van-e kirándulás, gyerekszínház, sportolás, külön nekik szervezett tevékenység, tehetséggondozásra lehetőség, a szülők között van-e baráti kapcsolat, az óvodán kívül is töltenek-e időt egymással stb.);
- gondozási jellemzők (evésben, pihenésben, tisztálkodásban, öltöztetésben, önállóak/önállótlanok, érdeklődők/vagy nem, mennyire jellemző a hiányzás, betegség, és az milyen jellegű);
- játékok jellemzői (egymással vagy inkább az egyedül játszás a jellemző, játékban befogadják-e társaikat vagy elutasítják, elmélyülten játszanak-e, jellemző játszócsoportok, játékformák, eszközök, igénylik-e a felnőtt folyamatos részvételét, irányítását vagy önállóak, sok a konfliktus vagy nem jellemző);
- a közösségi élet jellemzői (van-e a gyerekek között több kölcsönösségi kapcsolat, baráti kapcsolat, ezt mi jellemzi, a jó ötletek miatt vonzódnak egymáshoz vagy csak bizonyos tárgyak megszerzésért, hajlamosak-e az agresszióra, heves érzelmi megnyilvánulásokra, erkölcsi tulajdonságaikra jellemző az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség; akarati tulajdonságaikra jellemző az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat, elfogadják a szertelenebb vagy különbözőképpen fejlődő társukat vagy elutasítják, van-e vezető egyéniségű gyermek, ő milyen hatással van a többiekre stb.);
- a tevékenységformákhoz való viszonyuk (szívesen kapcsolódnak be a közös tevékenységekbe, kitartóak benne, szeretik a nagymozgásos tevékenységeket);
- jól kommunikálnak vagy sok a beszédhibás, beszédgátlásos gyerek, szívesen mesélnek



otthoni élményeikről, családjukról, testvéreikről, érdekli őket a mese, szívesen báboznak, dramatizálnak, szeretnek énekelni, vizuális tevékenységeket végezni melyek ezek, motiváltak, érdeklődők, környezetükhöz való viszonyuk stb.;

- a gyermekekkel való kapcsolatának jellemzői (elfogadják a kapcsolatteremtést, szívesen beszélgetnek, követik a kéréseit, értik a metakommunikatív jelzéseit, igénylik a folyamatos bátorító visszajelzést stb.);
- egyéb, a csoport tárgyi felszereltsége (játékeszközök, tárgyi berendezés, képességfejlesztő eszközök, nagymozgásos tevékenységekhez eszközök stb.).

4. Reflexiók szempontrendszere

A reflexió alapvetően a tervek alapján megfogalmazott visszautaló értékelés: a terv és amegvalósulás összehasonlítása.

Három fő részre tagolható:

1. Az előkészítés reflexiói:

- Tervezéskor a tevékenységek, módszerek, munkaformák, eszközök, motiváció kiválasztásának okai (1., 2., 9. kompetencia)
- A tudatos differenciálás tervezés szintű megjelenése (2., 3., 4. kompetencia)
- Az előzmények (élmény, technikai, tudás, közvetlen tevékenységek) szerepe (1., 2., 4., 5., 6., 7. kompetencia)
- A gyermekcsoport összetételének, az egyéni sajátosságoknak a figyelembevétele (2., 4., 5., 6. kompetencia)
- Integrációs lehetőségek kihasználása (1. és 2. kompetencia)

2. A végrehajtás reflexiói:

- A tervben leírtak megvalósulása: konkrét tényekre támaszkodva, példákkal alátámasztva, lényegre törően megfogalmazva (2. kompetencia)
- A szervezés és a motiváció sikeressége, ennek okai (2. és 3. kompetencia)
- Konkrét személyiségjegyek fejlesztése az adott tevékenység, illetve a játéktevékenység segítése során, ennek tudatos kihasználása (3. és 4., kompetencia)
- Az irányított tapasztalatszerzéseket megelőző játéktevékenység alatt megjelenő tervezett, ill. spontán hangulati előkészítés, ráhangolás (1., 3. és 5. kompetencia)
- A játékosságra való törekvés érvényesülése a tevékenységekben (2. és 3. kompetencia)
- A cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés, a játékos felfedeztetés, a kísérletezés, a gyerekek ismereteinek gyarapítása a tanulási folyamat során (1., 3. és 7. kompetencia)
- A foglalkozás során megvalósított képességfejlesztések ismertetése (2., 3., 4., 6. kompetencia)



- A gyermekek aktivitása (2., 3., 8. kompetencia)
- Spontán helyzetek kihasználása, váratlan helyzetek ötletes megoldása (4. 7. és 8. kompetencia)
- Az esztétikai fogékonyság, az erkölcsi nevelés, az érzelmi viszony alakításának megjelenése a tanulási folyamatban (3. és 5. kompetencia)
- A komplexitás megvalósítása (1. és 3. kompetencia)
- A gyermeki kreativitás megnyilvánulásának lehetőségei a tevékenységekben (3. és 4. kompetencia)
- A gyermeki szükségletek (pl. mozgásigény, biológiai szükséglet stb.) kielégítésének lehetőségei. (3. és 4. kompetencia)
- Közösségformáló helyzetek kihasználása, esetleges konfliktusok feltárása, konfliktuskezelés (3. és 5. kompetencia)
- A pedagógus ösztönző szerepe az önállóság, segítőkészség megjelenésében (3., 4., 5. és 6. kompetencia)
- A mozgásfejlesztés érvényesülése a különböző tevékenységekben (3. és 4. kompetencia)
- Kommunikációs képességfejlesztés, metakommunikációs eszközök alkalmazása (5. és 8. kompetencia)
- Az óvodapedagógus által irányított tevékenység légköre (3. és 5. kompetencia)
- A tevékenységek során az értelmi képességek fejlődésének segítése (3., 4. és 6. kompetencia)
- A választott eszközök, módszerek, munkaformák beválása a tevékenység során (1., 2. és 6. kompetencia)
- Az egyéni fejlesztés megvalósulása: tehetséggondozás, hátránykompenzáció (4. és 6. kompetencia)
- A gyermekcsoport viselkedése, magatartása, oldottsága, komfortérzete, ennek okai (3., 4., 5. és 6. kompetencia)
- A tevékenység produktumai – mellékletként fotó, felvételek csatolása (8. kompetencia)
- A tevékenységek során alkalmazott értékelések segítő, reális, az egészséges énkép kialakulását támogató jellege. (4. és 6. kompetencia)

3. Önértékelő reflexiók:

- A tevékenység tanulságai (2., 6. és 9. kompetencia)
- Korrekciók, lehetséges variációk, tovább fejlesztési lehetőségek (2., 8., és 9. kompetencia)
- Az óvodapedagógus munkájának eredményessége (2. és 8. kompetencia)
- A pedagógus egyéni erősségei, fejleszthető tulajdonságai és ismeretei (2., 8. és 9. kompetencia)



5. A tevékenység/foglalkozás látogatásának menete

A tevékenység/foglalkozás látogatásának menete	Tevékenységtípusok	Kapcsolódó dokumentumok
Egyeztetés a látogatásról	a látogatás egyeztetése	a látogatás menetét és értékelését leíró eljárásrend
Megbeszélés a látogatás előtt	az igazgató/ pedagógus tájékoztatója a szakértő tájékoztatója	csoportnapló, benne a gyermekcsoport adott időszakra vonatkozó nevelési terve tematikus terv (tanulási egység) 2 db tevékenység-/foglalkozásterv
A tevékenység/foglalkozás megfigyelése	megfigyelés és a tapasztalatokrögzítése	tevékenység-/foglalkozásmegfigyelési napló
A tevékenység / foglalkozás elemzése	a pedagógus elemzése, önreflexiója a látogatók reflexiója a szakos szakértő értékelése kompetenciáinként a pedagógus válasza a reflexiókra	a tevékenység/foglalkozás megfigyelésénkészült jegyzetek
A tevékenység / foglalkozás látogatását kiegészítő, nem kötelező tevékenységek	az intézmény pedagógiai programja, a gyermekcsoportról készült mérési eredmények (DIFER, ha készült a gyermekekről), valamint a gyermekcsoport egyéb dokumentumainak megismerése	pedagógiai program mérési dokumentumok (DIFER, ha készült gyermekekről) a gyermekek munkái egyéb dokumentumai (rajzok, gyermekek által készített alkotások, játékeszközök stb.)
A látogatás eredményének a rögzítése	a látogatás adatainak és a szakértő értékelésének a rögzítése	tevékenység-/foglalkozáslátogatási jegyzőkönyv tevékenység-/foglalkozáslátogatási értékelőlap

5.1. Hogyan történik a látogatás egyeztetése?

A tevékenység/foglalkozás látogatás előtt az igazgató, a pedagógussal történt egyeztetés után az Oktatási Hivatal felületén, „A látogatási nap általános adatai” fülön, „A látogatási adatok pontosítása” részben feltünteti az adott napra fontos információkat (pl.: hely, időpont, csoport megnevezése). A tevékenység/foglalkozás látogatása előtt a szakértő emailben, telefonon (vagy valamilyen közös online felületen) felveszi a közvetlen kapcsolatot a pedagógusminősítési eljárásban részt vevő pedagógussal, valamint az igazgatóval arról, hogy milyen időpontban, melyik óvodai csoportot látogatja meg. Az előzetes egyeztetésen célszerű megbeszélni a látogatás menetét is, valamint azt, hogy milyen módon,



milyen helyszínen és milyen kezdési időponttal szervezik meg a látogatás előtti személyes megbeszélést, a tevékenységek/ foglalkozások megfigyelését és az elemzést. A bizottság elnök szakértője írásban, elektronikus levél formájában megküldi az egyeztetett információkat az érintetteknek. A minősítési folyamatról az Útmutató, „A minősítés eljárásrendje” fejezete részletes tájékoztatást nyújt.

5.2. Mi a célja a szakértő és a gyakornok/pedagógus tevékenység/foglalkozás előtti személyes találkozásának?

A tevékenység/foglalkozás megfigyelését megelőzően fontos egy rövid, 10 perces személyes megbeszélés, a látogató szakértő és a látogatásban részt vevő további szakemberek, kollégák számára.

A tevékenység-/foglalkozáslátogatás előtt minden esetben a pedagógus dönthet arról, hogy a látogatást megelőzően ő vesz-e részt a rövid, 10 perces bemutatáson, vagy erre felkéri az intézmény vezetőjét, intézményi delegáltat. Az óvodai gyermeki tevékenységek sajátossága az önkéntesség, az érzelmi többlet, melyet maga a cselekvés, a játék öröme ad, és a velük foglalkozó pedagógus személye. A gyermekcsoportból, adott nevelési szituációból kivonódó pedagógus már nagy valószínűséggel nem tudja ugyanott és ugyanolyan hatékonysággal folytatni a megkezdett folyamatot, az is előfordulhat, hogy az addig együtt játszó kiscsoport időközben felbomlik, témát vált, mástevékenységbe kezd. Mindez hatást gyakorol az általa tervezettkre.

A megbeszélésen az óvodapedagógus vagy az igazgató, intézményi delegált bemutatja azokat a körülményeket, melyek információt hordoznak a megfigyeléssel kapcsolatban a szakértő és a résztvevők számára.

A tevékenység/foglalkozás megfigyelését megelőző személyes megbeszélés lehetséges témái:

- kapcsolatteremtés, a szakértő bemutatkozása, a látogatáson részt vevő további személyek bemutatása;
- a látogatás céljának tömör megfogalmazása;
- az óvodapedagógus tájékoztatása a látogatás menetéről, a megfigyelés szempontjairól;
- az óvodapedagógus/igazgató rövid tájékoztatója a gyermekcsoportról (a gyermekek jellemzőiről, előzetes élményeiről, képességeiről, az aktuális körülményekről);
- az óvodapedagógus/igazgató rövid tájékoztatója az előzményekről (a megfigyelés helyéről a tanulási egység tervében/tematikus tervben stb.), valamint a tervezést meghatározó egyéb körülményekről;
- a tevékenység-/foglalkozásterv átadása minden közreműködőnek (a tanulási egység terve/tematikus terv);
- egyeztetés a megfigyelés egyéb körülményeiről (pl. a megfigyelés helyszínéről: csoportszoba, tornaterem, udvar stb.).



5.3. Hogyan történik a tevékenység/foglalkozás megfigyelése?

A pedagógus megfigyelt tevékenységének értékeléséhez segítséget nyújt a kilenc pedagóguskompetencia és az azokhoz tartozó indikátorok óvodai értelmezése.

A két tevékenység/foglalkozás az óvodában nem a gyermekek, hanem a szakértők számára jelent 2 x 45 perces, összesen másfél órás megfigyelést. A gyermekek szabadjátékában, egymás melletti többféle tevékenységeiben a nevelési és a tanulási tervekben is szereplő személyiségfejlesztést, közösségi nevelést valósít meg az óvodapedagógus. Ezek között figyelhetik meg azt a két, időben is elkülönülő, egyenként 5-35 perces tevékenységet/foglalkozást, melyek a tevékenység/foglalkozástervében szerepelnek külön-külön megtervezve. Ezek a tevékenységek elsősorban az óvodapedagógus által megteremtett megfelelő környezeti, érzelmi, hangulati elemek által motiváltak, szabad választásuk szerint végezhetők és addig tartanak, amíg az önkéntelen figyelmüket fenntartja. Nem jelent kötelezőséget, a gyermekek bármikor visszatérhetnek a játékukhoz.

A megfigyelés jellemzően a gyermekcsoport termében történik, de a tevékenység/foglalkozás jellegének megfelelően az óvoda tornatermében, udvarán is megvalósulhat. Fontos, hogy a látogatást végző szakemberek úgy helyezkedjenek el a teremben, hogy a legkevésbé zavarják a gyermekek tevékenységét. Érdeemes a tevékenység/foglalkozás elején a pedagógusnak röviden bemutatnia a megfigyelésen részt vevő személyeket a gyermekek számára. A megfigyelés közben a szakértők nem beszélgetnek, csendben követik a tevékenység/foglalkozás történéseit. A tevékenység- és foglalkozás-megfigyelési naplóban rögzíthetik a pedagógus kompetenciáiról és ezek szintjéről a tapasztalataikat, tényszerű megfigyeléseiket, valamint az ezekkel kapcsolatos megjegyzéseiket, reflexióikat. A foglalkozásterven is rögzíthetik a foglalkozás menetével és az időkerettel kapcsolatos megjegyzéseiket. A megfigyelés végén a szakértők elköszönnek a gyermekektől, majd az elemzés helyére távoznak.

A tevékenység/foglalkozás megfigyelését a következőkben megadott **tevékenység és foglalkozás-megfigyelési napló** támogatja. A megfigyelés a bevezetőben megadott kilenc pedagóguskompetenciára, valamint az ezekhez kapcsolódó indikátorokra épül.

5.4. Hogyan történik a tevékenység/foglalkozás elemzése?

Az elemzést célszerű barátságos, kényelmes, nyugodt környezetben megtartani. A két tevékenység/foglalkozás megfigyelése utáni **megbeszélés időtartama kb. 60 perc**. A megbeszélést az óvodapedagógus értékelése, reflexiója nyitja meg. A pedagógus egyrészt összefoglalja, hogy mennyire tartja eredményesnek a tevékenységet/foglalkozást, milyen mértékben sikerült megvalósítania a kitűzött célokat, mi indokolja az eltérést, másrészt röviden értelmezheti, elemezheti a történéseket, saját pedagóguskompetenciáit a tevékenység/foglalkozás alapján.

A pedagógus reflexiójának, önértékelésének lehetséges tartalmi elemei:

- véleménynyilvánítás a tevékenység/foglalkozás eredményességéről, az értékelés tömör indoklása;
- a foglalkozástervtől való eltérések indoklása;
- a tevékenység/foglalkozás történéseinek rövid értelmezése és elemzése;
- a pedagógus saját munkájának és személyének rövid értékelése a pedagóguskompetenciák tükrében.



A pedagógus önértékelését a látogatáson részt vevő további személyek reflexiói követik. Ezután a szakos szakértő elemzi a látottakat. A tevékenység/foglalkozás elemzése, értékelése egyrészt a tevékenység/foglalkozás menetének rövid áttekintése alapján, másrészt az előzetesen megadott kilenc pedagóguskompetencia és az ezekhez kapcsolódó indikátorok alapján történik. Az elemzésben szerepet játszanak az általános pedagógiai-pszichológiai és az óvodai tevékenységi formák elemzésének szempontjai. Fontos, hogy a szakos szakértő az állításait minden esetben a tevékenység/foglalkozás tervezésével és megtartásával kapcsolatos konkrét adatokkal, megfigyelésekkel, tapasztalatokkal támassza alá. Ebben segíthetnek a megfigyelés során készített jegyzetek, illetve a megfigyelési napló.

A minősítő bizottság tagjai részt vesznek a tevékenység-/foglalkozáslátogatáson, azonban a látogatás során értékelést csak a szakos szakértő adhat a pedagógusnak a látottakról.

A szakértő reflexiójának, elemzésének lehetséges tartalmi elemei:

- a pedagógus munkájának, a tevékenység/foglalkozás eredményességének rövid, átfogó elemzése a tervezés és a megvalósítása alapján;
- a pedagógus munkájának elemzése a kilenc pedagóguskompetencia és az indikátorok általános, illetve óvodai értelmezése alapján;
- a látogatásnak és a pedagógus kompetenciáinak összegző értékelése;
- következtetések és javaslatok megfogalmazása a látogatás alapján.

A szakértő elemzése, értékelése után a pedagógus lehetőséget kap arra, hogy válaszoljon az elemzés során megfogalmazott véleményekre, a felmerült kérdésekre. Nem javasoljuk, hogy a pedagógus közvetlenül az elemző szakértők megszólalásai után, külön-külön reflektáljon a hallottakra. Célszerűbb az elemzés legvégén összefoglalóan megfogalmaznia gondolatait, ezért hasznos, ha az elemzés közben jegyzeteket készít.

A pedagóguselemzés záró megszólalásának lehetséges tartalmi elemei:

- köszönetnyilvánítás, a szakértők, a kollégák reflexióinak megköszönése;
- véleménynyilvánítás az elhangzottakkal kapcsolatban;
- tömör, összefoglaló válaszok a felmerült kérdésekre;
- utalás saját fejlesztési tervére a látogatáson elemzett, a megfelelően erős és a fejlesztendőkompetenciáival kapcsolatban.

5.5. Milyen etikai megfontolások merülhetnek fel a tevékenység-/foglalkozáslátogatással kapcsolatban?

A tevékenység-/foglalkozáslátogatáson a minősítő bizottság tagjai (minősítő bizottság elnöke, szakos szakértő, az intézmény delegáltja), gyakornok minősítő vizsgáján a mentor vesz részt, rajtuk kívül a pedagógus hozzájárulásával a szakos szakértő dönti el, hogy ki vehet részt a látogatáson.

A látogatott gyermekcsoport megszokott életrendjéhez igazodóan indokolt esetben részt vehet a tevékenység-/foglalkozáslátogatáson a **gyermekek gondozási tevékenységében közreműködő dajka vagy pedagógiai asszisztens** pl. a különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében. Az ő tevékenységüket, az együttműködésük módját az óvodapedagógus az előzetes terveiben jeleníti meg. A megbeszélésen elhangzott információk csak a pedagógus engedélyével hozhatók nyilvánosságra. A szakértő megtekintheti a gyermekek munkáit, alkotásait, ha szükségesnek tartja a pedagógusról alkotott szakmai vélemény



A tevékenység/foglalkozás tervének elkészítésekor vagy **önálló szellemi terméket** hozzon létre a pedagógus, vagy ha módszertani segédanyagban előzetesen elkészített foglalkozástervvel dolgozik, igazítsa azt a gyermekcsoport profiljához, és megfelelő **forrásmegjelöléssel, hivatkozással** lássa el a tevékenység-/foglalkozástervet.

5.6. Melyek a látogatás dokumentumai?

A látogatáshoz kapcsolódóan mind a pedagógus munkáját, mind a szakértő munkáját különféle dokumentumok támogatják.

A látogatás választható és kötelező dokumentumai		
	Választható dokumentumok	Kötelező dokumentumok
A pedagógus munkájához kapcsolódó dokumentumok	éves tanulási ütemterv	kötelezően bemutatandó: a gyermekcsoport adott időszakról szóló nevelési terve a bizottság számára kötelezően átadandó: - tematikus terv (tanulási-tanítási egység terve) - két tevékenység-/foglalkozásterv
A szakértő munkájához kapcsolódó dokumentumok	foglalkozás-megfigyelési napló, a pedagóguskompetenciák és az indikátorok értelmezése a látogatás kontextusában	foglalkozáslátogatási jegyzőkönyv

A pedagógus tervezési munkájának fontos dokumentumai: a különféle nevelési és tanulási egységeket leíró tervek, például az adott időszakra szóló nevelési terv, éves tanulási ütemterv, a tematikus terv és a tevékenység-/foglalkozásterv. Az éves tanulási ütemterv bemutatása nem kötelező, bár hasznos lehet mind a pedagógus, mind a szakértő számára. **A nevelési terv kötelezően bemutatandó dokumentum a szakértő számára.** A nevelési terv tájékoztatást nyújt a szakértő számára az adott időszakra vonatkozó pedagógia célokról és feladatokról a gyermekek egészséges életmódra nevelése, játéktevékenységük, spontán és az óvodapedagógus által irányított tanulási tevékenységük, munkatevékenységük alakítása, érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelésük, anyanyelvi és értelmi fejlesztésük terén. A tematikus terv segíti a meglátogatott foglalkozást nevelési-oktatási folyamatban elhelyezni, az abban betöltött szerepét, céljait meghatározni. A tervezéstámogatására választható sablonokat és mintákat ajánl az útmutató.

A látogatásra kijelölt tevékenység/foglalkozás tervét és a két foglalkozást magában foglaló, az adott időszak tematikus tervét a foglalkozást megelőző megbeszélésen a pedagógus kötelezően átadja a minősítésen résztvevők számára. A tevékenység-/foglalkozásterv elkészítéséhez az útmutató melléklete sablonokat ajánl, de ezektől eltérő formákat is választhat a pedagógus. A tematikus tervet és a tevékenység/foglalkozásterv egy példányát a látogatási jegyzőkönyvhöz a szakértő mellékletként



OKTATÁSI HIVATAL

csatolja. Fontos, hogy a pedagógus bármely formáját választja is a tevékenységtervnek/foglalkozástervnek, a következő táblázatban megadott tartalmi elemek jelenjenek meg benne.

A szakértő munkáját az alábbiakban megtalálható, minden szakértő számára egységes tevékenység- és foglalkozás-megfigyelési napló, tevékenység- és foglalkozáslátogatási jegyzőkönyv, valamint értékelőlap segíti. A megfigyelési naplóban a kilenc pedagóguskompetenciának megfelelően a szakértő lejegyzí a tevékenység/foglalkozás megvalósítása során szerzett tapasztalatait, megfigyeléseit, valamint az ezekhez kapcsolódó reflexióit. A tevékenység/foglalkozás időkeretével és menetével kapcsolatos megjegyzéseit a tevékenységterven/foglalkozásterven is rögzítheti. A megfigyelési napló és a tevékenységterv/foglalkozásterv szolgál az elemzés alapjául. A megfigyelési naplót nem szükséges csatolni a látogatási jegyzőkönyvhöz és az értékelőlaphoz.

A tevékenység/foglalkozás után a szakértő az elemzésbe bevont minden tevékenységről, foglalkozásról külön látogatási jegyzőkönyvet tölt ki. A jegyzőkönyvekben rögzíti a látogatás adatait, majd ezeket a látogatás résztvevői – köztük a pedagógus – aláírásukkal hitelesítik. Az értékelőlapot a szakos szakértő elektronikusan tölti ki a látogatás lezárultát követően. Ebben a megadott módon (0-tól 3-ig) minősíti a pedagógusnak azokat a kompetenciákat, amelyek a foglalkozások megtervezése, megvalósítása és elemzése során értékelhetők voltak. N.é. rövidítéssel jelöli meg azokat a kompetenciaterületeket, indikátorokat, melyek a pedagógusnak a tevékenységek és a foglalkozások megtervezésének, megvalósításának és elemzésének alapján nem értelmezhetők.

A tevékenység-/foglalkozásterv lehetséges tartalmi elemei	
A fejléc tartalma:	a pedagógus neve; óvodája; tevékenység gi forma;a gyermekcso port; a tevékenység/foglalkozás időpontja; a tevékenység/foglalkozás témája/tartalma;a tevékenység/foglalkozás célja; a tevékenység/foglalkozás feladatrendszere: a fejlesztendő készségek, képességek, kapcsolat más területekkel; a tevékenység/foglalkozás didaktikai feladatai: új ismeret nyújtása, gyakorlás, ismétlés,ellenőrzés, értékelés stb.; felhasznált források (irodalmi, zenei forrásanyag, szöveggyűjtemény, digitálisismerethordozó, online források, szakirodalom stb.).
A tevékenység / foglalkozás menetének leírása:	a tevékenység/foglalkozás időkeretének bemutatása;a tevékenység/foglalkozás felépítésének bemutatása; gyermekek feladatainak (ha szükséges, a fontosabb pedagógusi instrukciók) leírása; a pedagógus tevékenységének a bemutatása stb.



OKTATÁSI HIVATAL

A nevelési-tanulási stratégia bemutatása:	a tevékenység/foglalkozás megfelelő szakaszaihoz a célok hozzárendelése (az új dal, játék bemutatása, az új technika alkalmazása, gyakorlása stb.); a tevékenység/foglalkozás szakaszaihoz kapcsolva a didaktikai, nevelési képesség, készségfejlesztési feladatok megnevezése; az alkalmazott módszerek megjelölése (szemléltetés, tevékenykedtetés, magyarázat, játéktb.); a gyermekek munkaformáinak megnevezése (frontális, egyéni, páros és csoportos munka); az eszközök megnevezése.
Megjegyzések:	a tevékenység/foglalkozás tartalmához és megszervezéséhez kapcsolódó kiegészítések; a módszertani megoldásokkal kapcsolatos megjegyzések; az eszközök használatához kapcsolódó leírások; a gyermekcsoporttal kapcsolatos egyéb reflexiók stb.
A tevékenység-/foglalkozásterv mellékletei:	a kiosztandó eszközök, anyagok a gyermekeknek szánt formátumban; a tevékenység-/foglalkozástervben megadott, nem saját feladatok pontos forrásának feltüntetése; a tevékenység/foglalkozás során felhasznált szövegek, képek a forrás pontos megnevezésével; az egyéb tanulási, képességfejlesztési segédletek (pl. udvari nagymozgást fejlesztő eszközök stb.); a feladatok megoldása stb.

A tematikus tervhez is ajánl az útmutató sablont, de ettől is eltérhet a pedagógus. A következő táblázat a tematikus terv javasolt tartalmi elemeit foglalja össze.

A tematikus terv részei	A tematikus terv tartalmi elemei
A fejléc tartalma:	A pedagógus adatai: név a gyermekcsoport; óvoda stb. A tematikus terv adatai: a tevékenységterület; a tanulási egység témája, helye az éves fejlesztési folyamatban, előzményei; a tanulási egység célja; a tanulási egység feladatrendszerének kapcsolata más tevékenységi területtel; a felhasznált források; az év megnevezése.



OKTATÁSI HIVATAL

A tematikus egység bemutatása:	a tanulási egység időkeretének, a tevékenységek/foglalkozások számának a bemutatása;a tanulási egység témájának tevékenységekre/foglalkozásokra bontása; a tevékenységek/foglalkozások céljának és feladatainak rövid megfogalmazása; az tevékenységekhez/foglalkozásokhoz kapcsolódó fejlesztési területek (készségek,képességek); a tevékenységeken/foglalkozásokon alkalmazott fő módszerek és munkaformák;a jellemző eszközök;
Megjegyzések:	a tanulási egység tartalmához kapcsolódó kiegészítések; a módszertani megoldásokkal kapcsolatos megjegyzések; a tevékenységekkel/foglalkozásokkal és a gyermekcsoporttal kapcsolatos egyébreflexiók; javaslatok a tematikus terv átdolgozására stb.